

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

The Development of Internal Control Operation Model in Schools under Sakon Nakhon
Primary Educational Service Area Office 3

ทศวรรณ ไชยพรม *

วาโร เฟิงสวัสดิ์ **

บุญมี กอบุญ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน, ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การพัฒนารูปแบบ 2) การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนชนิดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเท่ากับ 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.46 ค่าความเชื่อมั่น 0.98 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 200 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) การสร้างคู่มือการใช้ รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การประชุมวางแผน การดำเนินงานควบคุมภายใน 2) การออกแบบระบบควบคุมภายใน 3) การใช้ระบบควบคุมภายใน และ 4) การประเมินผล และจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่ามีความเหมาะสมในภาพรวมที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.65 ผลการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) รายละเอียดของรูปแบบ 4) วิธีการใช้รูปแบบ

คำสำคัญ : การควบคุมภายใน การพัฒนารูปแบบ การตรวจสอบความเหมาะสม

Abstract

This study aimed to develop an internal control operation model, to assess the appropriateness of the developed model and to create a manual on the developed internal control operation model in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The study was divided into 3 phases. Model development was conducted in the first phase. The second phase was the model appropriateness assessment by the data that was collected by a 5-level rating scale questionnaire with validity at 0.80

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวินัยการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวินัยการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** อาจารย์พิเศษ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวินัยการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

discrimination power 0.46 and reliability value at 0.98. The sample group consisted of 200 school directors and heads of internal control division in school under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3, selected through multi-stage random sampling. SPSS was employed in data analysis to determine the percentage, mean and standard deviation. The third phase was the development of a manual on the developed model by studying relevant concepts and theories.

The findings were as follows: The developed Internal control operation model comprised 4 components, namely 1) meeting on the internal control operation planning, 2) internal control system design, 3) internal control operation, and 4) assessment and report on the operation. The appropriateness assessment result of the developed model in an overall was at the highest level with mean value of 4.65 and standard deviation of 0.12. The author's manual on the developed model comprised 4 components: 1) principles and reasons, 2) objectives, 3) contents on model characteristics, and 4) model application instruction.

Keywords : Internal Control, Model Development, Appropriateness Assessment

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ดังนั้นสถานศึกษาในฐานะเป็นนิติบุคคลจึงได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษา ได้ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไปที่สนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและชุมชน ภายใต้กรอบนโยบายและแผนที่กระทรวงและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้ต้องดำเนินงานด้วยความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้สังคมตรวจสอบได้ตลอดเวลา และเนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก มีบุคลากรและทรัพยากรที่สลับซับซ้อน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริหารทรัพย์สินของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันโอกาสที่จะเกิดการทุจริตและความผิดพลาดในการบริหารงาน

การควบคุมภายในจึงเป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุม หรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ จึงได้มีการกำหนดระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 กำหนดให้หน่วยงานรับตรวจ (หน่วยงานภาครัฐ) นำมาตรฐานการควบคุมภายใน ที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินใช้เป็นแนวทางจัดวางระบบควบคุมภายใน ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และให้ส่งรายงานการควบคุมภายในให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้เกี่ยวข้องทุกปี (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552 : 1-4)

การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินงานควบคุมภายในตามที่กระทรวงการคลังประกาศให้ใช้เป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบ ระบบบัญชี หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่สถานศึกษาจะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดไว้ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจัดการด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงาน จึงไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผล

การดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานได้ การควบคุมภายในที่ดีควรเป็นการควบคุมที่ครอบคลุมงานทุกด้าน และสามารถสะท้อนให้เห็นภาพเป็นองค์รวมของหน่วยงานนั้น ๆ ว่ามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่เพียงใด การที่การควบคุมภายในของรัฐยังไม่ครอบคลุมทุกระบบงาน อาจเป็นช่องทางรั่วไหลทำให้เกิดความเสียหายในหน่วยงาน และการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผล ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานในหน่วยงานไม่เหมาะสม การมอบหมายการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การควบคุมสอบทานและการตรวจสอบ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาดการประเมินและการบริหารความเสี่ยง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2554 : 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดได้จัดวางระบบควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ควบคู่ไปกับแนวดำเนินการจัดวางระบบควบคุมภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยการกำจัดหรือลดความเสี่ยงต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีการจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ข้อ 6 ปีละ 1 ครั้ง ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และมาตรการควบคุมของสถานศึกษา จึงควรมีการจัดระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 โดยมีบุคลากรทำหน้าที่หลักในสถานศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ต้องประสานการทำงานอย่างใกล้ชิด กับผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานต่าง ๆ มีการดำเนินงานวางแผน และดำเนินงานควบคุมภายในครบมาตรฐานทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการติดตามและประเมินผล มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและทันตามห้วงระยะเวลาที่กำหนด (สพป.สกลนคร เขต 3, 2554 : 4-11)

อย่างไรก็ตามจากการที่สถานศึกษาได้ดำเนินการควบคุมภายในแล้ว ยังพบปัญหาในการดำเนินงานควบคุมภายใน ได้แก่ 1) บุคลากรขาดความเข้าใจถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน 2) สถานศึกษาไม่สามารถจัดระบบควบคุมภายในให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ 3) การดำเนินการควบคุมภายในของสถานศึกษายังไม่ครอบคลุมทุกฝ่ายงาน จึงทำให้ยังพบจุดอ่อนหรือความเสี่ยงที่ยังมีอยู่ ได้แก่ การจัดทำบัญชีการเงินและพัสดุไม่ถูกต้อง และไม่เป็นปัจจุบัน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดแคลนบุคลากร ครูขาดความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติงานล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ การใช้งบประมาณไม่เป็นไปตามแผน ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้จะส่งผลต่อการบริหารและจัดการศึกษา เป็นอุปสรรคขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ (สพป.สกลนคร เขต 3, 2554 : 8)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะครูสายปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปฏิบัติงานด้านบริหารทั่วไป รับผิดชอบงานควบคุมภายใน ตรรกะและเห็นความสำคัญของการควบคุมภายใน จึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางให้แก่สถานศึกษาในการจัดวางระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การบรรลุตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาภายใต้ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานควบคุมภายใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 364 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 182 คน หัวหน้างานควบคุมภายใน จำนวน 182 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซี่ และมอร์แกน ได้จำนวน 188 คน แต่ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 200 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 100 คน หัวหน้างานควบคุมภายใน จำนวน 100 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ระยะที่ 3 การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้เชี่ยวชาญ ในระยะที่ 1 ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานควบคุมภายใน นำมาศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1.2 สร้างแบบสอบถามความเหมาะสม ของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุและประสบการณ์การทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยสร้างข้อคำถาม ในแต่ละองค์ประกอบตามร่างรูปแบบการดำเนินงานระบบควบคุมภายในของโรงเรียน

2.1.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความตรง (validity) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความตรง เท่ากับ 0.80

3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหาร หัวหน้างานควบคุมภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม พบว่า ค่าความเชื่อมั่น อยู่ในระดับ 0.98

4) นำผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือมาประกอบการพิจารณา เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดย

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร หัวหน้างานควบคุมภายใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3.2 การส่งและเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลในบางส่วนด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 162)

4.51-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมาก

2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อย

1.00-1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ กำหนดความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พัฒนาขึ้น ที่ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

สรุปผล

ผลการศึกษา แบ่งเป็น 3 ประการ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีดังนี้

ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน และนำร่างรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาพบว่าองค์ประกอบของการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน ประกอบด้วย การศึกษาทำความเข้าใจโครงสร้างการควบคุมภายใน การสอบถามการควบคุมภายในที่มีอยู่แล้ว การกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานควบคุมภายใน การชี้แจงขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานควบคุมภายในให้บุคลากร ในโรงเรียนทราบและเข้าใจตรงกัน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพร้อมทั้งกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานพร้อมระบุตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

ที่ชัดเจน การใช้ข้อมูลที่หลากหลายประกอบการตัดสินใจและกำหนดแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถแก่บุคลากรในโรงเรียน

1.2 องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบระบบควบคุมภายใน ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมการควบคุมการประเมิน ความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศ และการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

1.3 องค์ประกอบที่ 3 การใช้ระบบควบคุมภายใน ประกอบด้วย การกำหนดให้การควบคุมภายในเป็นนโยบาย สำคัญที่ต้องดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ การออกคำสั่งมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในภาระงานต่าง ๆ ไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร การจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายใน การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน ควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานควบคุมภายใน ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการดำเนินการควบคุมภายใน

1.4 องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ประกอบด้วย กระบวนการประเมิน การควบคุมภายใน การประเมินผลความสำเร็จของการควบคุมภายในด้านความประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการ ปฏิบัติงาน รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้างานควบคุมภายใน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.115) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.049) องค์ประกอบที่ 3 การใช้ระบบควบคุมภายใน ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.075) องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบระบบ ควบคุมภายใน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.053) ส่วนองค์ประกอบที่ 1 ด้านการประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน มีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.174)

3. ผลการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 หลักการและเหตุผล เป็นส่วนที่นำเสนอที่มาและความสำคัญ และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมภายใน มาตรฐานการควบคุมภายใน ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 อันประกอบด้วย สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศการสื่อสาร การติดตามประเมินผล รวมทั้งประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานควบคุมภายในในสถานศึกษา

3.2 วัตถุประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นส่วนที่นำเสนอจุดมุ่งหมายของการสร้างคู่มือ

3.3 รายละเอียดของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นส่วนที่นำเสนอแนวคิดและความเป็นมาของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน รายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบ และนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานควบคุม ภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ถูกต้องตรงกัน

3.4 วิธีการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 เป็นส่วนที่อธิบายแนวทางการดำเนินงานตามองค์ประกอบ ของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การประชุมวางแผน การดำเนินงานควบคุมภายใน การออกแบบระบบควบคุมภายใน การใช้ระบบควบคุมภายใน การประเมินผลและจัดทำรายงาน การควบคุมภายใน

จากการที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มีความความสอดคล้องระหว่าง 0.6–1.0

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ผู้วิจัยอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายใน 2) การออกแบบระบบควบคุมภายใน 3) การใช้ระบบควบคุมภายใน และ 4) การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน โดยแต่ละองค์ประกอบมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ที่จะทำให้การดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภายใต้ความร่วมมือของผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย ที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียน หากโรงเรียนใดมีรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในที่ดีจะทำให้การบริหารงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้ความมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ เกิดความคุ้มค่า คำนึง และลดความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาด ล้มเหลวทั้งด้านงบประมาณ เวลา และบุคลากรสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตาภา ศรีสงคราม (2553 : 115) เรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน โรงเรียนนาแก้วพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนนาแก้วพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ใช้แนวทางในการพัฒนาอยู่ 4 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการจัดวางระบบควบคุมภายใน การให้คำปรึกษาตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และจัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไสวรรณี แผล่งหล้า (2553 : 182) เรื่องการพัฒนาระบบการควบคุมภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 3 ได้ทำการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของโรงเรียนเอื้อโตใหญ่พิทยา อำเภอศรีเมืองใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครราชสีมา เขต 3 โดยใช้วงจรพัฒนาระบบ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การนำระบบไปใช้ การบำรุงดูแลรักษา และการทบทวนระบบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมาภรณ์ ศรีสุข (2554 : 102-106) เรื่องแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า การดำเนินการควบคุมภายในประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนและจัดวางระบบควบคุมภายใน การประเมินความเสี่ยง การออกแบบการควบคุมภายใน การนำระบบควบคุมภายในสู่การปฏิบัติการประเมินผลการควบคุมภายใน และการปรับปรุงการควบคุมภายใน

1.1 การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายในเป็นขั้นตอนเริ่มต้นก่อนที่จะมีการกำหนดหรือออกแบบระบบควบคุมภายใน เป็นการชี้แจงทำความเข้าใจถึงโครงสร้าง ขอบเขต วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน รวมถึงการสอบทานการควบคุมภายในที่มีอยู่เดิมว่าสามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงได้หรือไม่ โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายในการตัดสินใจเพื่อกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนแก่คณะกรรมการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และขอบเขตของการควบคุมภายใน ทราบข้อดีข้อเสียและข้อที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานควบคุมภายในที่โรงเรียนได้ดำเนินงานมาในรอบปีที่ผ่านมา ส่งผลให้สามารถวางแผนการควบคุมภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมาภรณ์ ศรีสุข (2554 : 103) เรื่องแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การจัดทบทวนการจัดวางระบบควบคุมภายในเป็นขั้นตอนที่สถานศึกษาทำความเข้าใจกับข้อบ่งชี้ และภารกิจของแต่ละกลุ่มงาน

เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการจัดวางระบบควบคุมภายใน โดยการใช้ทรัพยากรที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งปัจจัยสำคัญในการทบทวนการจัดวางระบบควบคุมภายใน คือ ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษานั้นเอง

1.2 การออกแบบระบบควบคุมภายใน ในการวิจัยนี้กำหนดการออกแบบระบบควบคุมภายใน 5 ประเด็น คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล เพราะการออกแบบระบบควบคุมภายใน เป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนนำมาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2544 เป็นต้นมา อันมีผลทำให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดวางระบบการควบคุมภายในโดยใช้มาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบดังกล่าว อันได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าการบริหารและการปฏิบัติงานของหน่วยงานจะบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลทรัพยากร การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตในหน่วยงาน องค์ประกอบทั้ง 5 ประการมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันโดยมีสภาพแวดล้อม ของการควบคุมเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่มีอยู่ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน 3 ประการ คือ การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2552 : 7) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระยุทธ งามล้วน (2550 : 90); นฤมล หลักคำ (2554 : 112) ว่าแนวทางการดำเนินงานควบคุมภายในประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล การควบคุมภายใน

1.3 การใช้ระบบควบคุมภายใน การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางในการนำระบบควบคุมภายในไปสู่ปฏิบัติ โดยการกำหนดให้การควบคุมภายในเป็นนโยบายสำคัญที่ต้องดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จ การออกคำสั่งมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในภาระงานต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การจัดทำคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายใน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานควบคุมภายในอย่างต่อเนื่อง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานควบคุมภายใน และผู้บริหารส่งเสริมให้มีการดำเนินการควบคุมภายใน เพราะเมื่อมีการออกแบบระบบควบคุมภายในเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การนำไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ มีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเพื่อให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน มีการนิเทศ กำกับติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานควบคุมภายในประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมาภรณ์ ศรีสุข (2554 : 105) เรื่องแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ที่กล่าวว่า การนำระบบควบคุมภายในไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดทำเอกสารระบบควบคุมภายในเพื่อสื่อสารให้ฝ่ายบริหารและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน ผู้บริหารสอบทานการดำเนินงานเฉพาะส่วน หรือการตรวจสอบการดำเนินงานทุกปี และติดตามผลระหว่างการทำงาน หรือระหว่างการนำระบบควบคุมภายในที่กำหนดไปใช้ในการปฏิบัติ

1.4 การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดการประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายในเป็น 2 ประเด็น คือ การประเมินผลการดำเนินงานควบคุมภายในและการจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ซึ่งการประเมินผลการควบคุมภายในเป็นการประเมินผลสำเร็จของการควบคุมภายใน 3 ด้าน คือความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เนื่องจาก การประเมินผลการควบคุมภายในเป็นการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 3 ด้าน คือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง การจัดทำรายงานผลการควบคุมภายใน มีการจัดทำในระดับหน่วยงานย่อยและระดับโรงเรียน เพื่อรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภายใน 90 วัน นับจากวันสิ้นปีงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (2552 : 7) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6) ที่กล่าวไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดส่งหนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายใน (ปอ.1) ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคภายในวันที่ 30 ธันวาคมของทุกปี

2. การตรวจสอบรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานควบคุมภายในมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด 3 องค์ประกอบเรียงลำดับความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย เป็นดังนี้ การประเมินผลและจัดทำรายงานการควบคุมภายใน การใช้ระบบควบคุมภายใน การออกแบบระบบควบคุมภายใน ส่วนอีก 1 องค์ประกอบ คือ การประชุมวางแผนการดำเนินงานควบคุมภายในมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชมาภรณ์ ศรีสุข (2554 : 102) เรื่องแนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการควบคุมภายใน 6 ขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนและจัดวางระบบควบคุมภายใน การประเมินความเสี่ยง การออกแบบการควบคุมภายใน การนำระบบควบคุมภายในสู่การปฏิบัติการประเมินผลการควบคุมภายใน และการปรับปรุงการควบคุมภายใน พบว่ามีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบ

3. การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ในการวิจัยนี้ได้กำหนดองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของคู่มือ รายละเอียดของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน และวิธีการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของคู่มือกับรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่ามีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลักการสร้างคู่มือ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานควบคุมภายในในโรงเรียน มีการอธิบายหลักการและเหตุผลความสำคัญของการดำเนินงานควบคุมภายใน บอกวัตถุประสงค์ของคู่มือแสดงรายละเอียดของรูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายใน และวิธีการใช้รูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้ผู้ใช้นำไปใช้ได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามที่ผู้จัดทำกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร (2549 : 113) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัย และจัดทำคู่มือประกอบการใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาและความสำคัญ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัยไปปฏิบัติ และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 1-31) ได้ดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน และได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบของคู่มือ 4 องค์ประกอบ คือ คำแนะนำขั้นต้นของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน สารสำคัญรูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน วิธีดำเนินการ และแนวทางการดำเนินการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการออกแบบการควบคุมภายใน ให้ครอบคลุมมาตรฐานการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อันได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผลการควบคุมภายใน

1.2 ระบบการควบคุมภายในที่เกิดจากความร่วมมือของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือกัน กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการดำเนินงานควบคุมภายใน ค้นหาความเสี่ยง กำหนดวิธีการควบคุมหรือกำจัดความเสี่ยงนั้นๆ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 มาตรฐานการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ประกอบอื่น ๆ เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นที่มีอยู่ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน อันได้แก่ ด้านจริยธรรมของการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจได้ ความโปร่งใส และการมีภาวะผู้นำที่ดี รวมทั้งการกำหนดนโยบาย โครงสร้าง และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในขั้นตอนนี้อย่างยิ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน 3 ประการ คือ การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินน่าเชื่อถือ มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานควบคุมภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานควบคุมภายในกับหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนสังกัดเอกชน หรือวิทยาลัยในสังกัดของกรมอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิตาภา ศรีสงคราม. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบควบคุมภายในโรงเรียนนาแก้วพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชมภรณ์ ศรีสุข. (2554). แนวทางการพัฒนาระบบควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นฤมล หลีกคำ. (2554). การบริหารการควบคุมภายในด้านงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มาลีรัตน์ บุญอนันตบุตร. (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จริยธรรมแบบ MCCP สำหรับเด็กปฐมวัย. คุุณินพนธ์ การศึกษาคุุณินพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระยุทธ งามล้วน. (2550). การศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2552). *แนวทาง : การจัดวางระบบควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2554). *คู่มือการจัดทำรายงานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544*. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *คู่มือการดำเนินงานการควบคุมภายในเพื่อการพัฒนา การศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

โสวรรณี แผล่งหล้า. (2553). *การพัฒนาระบบการควบคุมภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.